

Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău
Judecător: O. Cojocaru
Curtea de Apel Chișinău
Judecători: N. Vascan, V. Negru, A. Bostan

ÎNCHEIERE

12 aprilie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecător

Ala Cobăneanu

Judecători

Dumitru Mardari, Iuliana Oprea

soluționând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Racu Andrei împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova privind constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și încasarea prejudiciului moral, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 07 decembrie 2016,

C O N S T A T Ă :

La 23 iunie 2016, reclamantul Racu Andrei s-a adresat cu cerere în instanța de judecată împotriva Ministerului Justiției al RM, privind constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și încasarea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii reclamantul Racu Andrei a invocat că, la 16 decembrie 2010 s-a adresat în instanță cu o cerere privind contestarea deciziei Uniunii Avocaților din RM, iar examinarea acesteia a durat până la 23 decembrie 2015, astfel fiindu-i încălcat dreptul la judecarea cauzei în termen rezonabil.

Solicită reclamantul Racu Andrei constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și încasarea prejudiciului moral în sumă de 50 000 lei.

Prin hotărârea Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău din 22 iulie 2016, acțiunea a fost admisă parțial, s-a constatat încălcarea dreptului lui Racu Andrei la judecarea în termen rezonabil a cauzei. Pretenția lui Racu Andrei privind încasarea prejudiciului moral a fost respinsă.

Pentru a hotărî astfel, instanța de fond s-a bazat pe cercetarea completă, a tuturor probelor prezente și a constatat că, cerințele invocate în acțiune se încadrează în prevederile legii.

La 09 august 2016, Ministerul Justiției al RM a declarat apel nemotivat (f.d. 107) și la 19 octombrie 2016 - apel motivat (f.d. 132-134) împotriva hotărârii Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău din 22 iulie 2016, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri prin care cererea de chemare în judecată înaintată de Racu Andrei să fie respinsă.

În motivarea apelului a indicat că, hotărârea primei instanțe este neîntemeiată și pasibilă casării. Instanța de fond la emiterea hotărârii judecătorești a apreciat arbitrar poziția participanților la proces și nu a luat în considerație argumentul invocat de către reprezentantul Ministerul Justiției al RM în ce privește existența unei soluții judecătorești dintre aceleași părți, același obiect al acțiunii și pe aceleași temeuri doar că, perioada termenului rezonabil ce a fost invocată de reclamantul Racu Andrei cuprinde 3 ani și 9 luni (16 decembrie 2010 - data depunerii cererii și 23 decembrie 2015 - data emiterii încheierii Curții Supreme de Justiție, perioada totală de aproximativ 5 ani, excluzând perioada de 1 an și 3 luni - durata examinării cererii de revizuire) parcurgând toate trei etape de jurisdicție, perioadă ce nu poate fi considerată nerezonabilă.

De asemenea, apelantul Ministerul Justiției al RM consideră că, instanța de fond doar parțial a apreciat raportul motivat, prezentat de către Judecătoria Râșcani, mun. Chișinău, în condițiile în care, din conținutul acestuia este destul de evident că, durata de timp a examinării cauzei din speță s-a datorat exclusiv comportamentului părților la proces. Incontestabil, fiecare participant al procesului dispune de anumite drepturi garantate de prevederile legale, însă totuși, din moment ce s-a acordat aceste pârghii legale consideră că, este inadmisibil de a se face și abuz de aceste drepturi.

Menționează că, termenul rezonabil urmează a fi apreciat în coroborare și cu termenii prevăzuți de legislația procesual civilă, care sunt stabiliți în vederea asigurării desfășurării procesului cu respectarea unor principii fundamentale ale dreptului procesual civil, cum ar fi: principiul disponibilității principiul contradictorialității și egalității în drepturi a participanților la proces. Or, reglementările prevăzute de art. 26, 27 din CPC, sunt principii care în ansamblul lor materializează dreptul părții la un proces echitabil.

Invocă că, examinarea cauzei în termen rezonabil este doar una din componentele dreptului la un proces echitabil și prin urmare, nu poate prevala asupra acestuia din urmă. Iar, în ce privește numirea ședințelor de judecată, prin prisma înscrisurilor anexate la materialele cauzei se desprinde că, ședințele au fost stabilite în termeni consecutiv reduși, amânări nejustificate din partea instanței, fără efectuarea de proceduri judecătorești nu au fost admise.

Astfel, consideră că, instanța de fond neîntemeiat a dispus constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, în condițiile în care perioada de referință nu depășește limita rezonabilității pentru astfel de cauze.

La 13 octombrie 2016, Racu Andrei a declarat apel (f. d. 114-125) împotriva hotărârii Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 22 iulie 2016, solicitând admiterea acestuia, casarea parțială a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri prin care cererea de chemare în judecată înaintată de Racu Andrei să fie admisă integral.

În motivarea apelului a indicat că, argumentele invocate în favoarea admiterii apelului declarat sunt suficiente și confirmate prin însăși practica instanței de judecată pe cauze similare.

Susține că, pentru întreaga perioadă de examinare a cauzei a rămas într-o situație de suspans, care nu ia permis nici să se angajeze, nici să meargă repetat la examen etc.

În acest context, apelantul Racu Andrei consideră că, instanța de fond, deși a încercat prin substituiri de termeni și interpretări eronate să diminueze implicarea instanțelor naționale, durata termenului pentru care a fost tergiversată examinarea cauzei, dar și impactul acestei tergiversări, totuși corect a conchis că, s-a constatat tergiversarea examinării cauzei civile.

Opinează că, referitor la încasarea prejudiciului moral în mărime de 50 000 lei, în conformitate cu art. 2 alin. (2) a Legii 87 din 21 aprilie 2011, repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului.

Consideră că, întemeiată și pasibilă de a fi admisă de instanță pretenția reclamantului Racu Andrei privind acordarea prejudiciului moral dat fiind că, s-a stabilit tergiversarea examinării cauzei și respectiv, s-a constatat faptul încălcării dreptului reclamantului Racu Andrei la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile la cererea de chemare în judecată înaintată de către reclamantul Racu Andrei împotriva Comisiei de licențiere a profesiei de avocat de pe lângă Uniunea Avocaților din RM, intervenient accesoriu Ministerul Justiției al RM, privind anularea actului administrativ și încasarea prejudiciului material și moral.

Concretizează reclamanții că, instanțele judecătorești nu trebuie să-și formeze o idee preconcepută potrivit căreia acțiunile înaintate prin care se pretinde încălcarea termenului rezonabil prin prisma Legii nr. 87 implică în mod obligatoriu și admiterea acțiunii, fie chiar și parțial. Or, pe această categorie de acțiuni, este necesar de a se elucida toate circumstanțele cauzei, de a se constata dacă există cu adevărat o încălcare a prevederilor legale și de a se stabili prin probe dacă a existat

în mod veridic un prejudiciu.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 07 decembrie 2016 s-a respins apelul declarat de către Ministerul Justiției al RM. S-a admis apelul declarat de către Racu Andrei, s-a casat parțial hotărârea Judecătorei Buiucani, mun. Chișinău din 22 iulie 2016 și s-a emis o hotărâre nouă, prin care s-a admis parțial pretenția lui Racu Andrei privind încasarea prejudiciului moral pentru încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și s-a încasat în beneficiul lui Racu Andrei de la bugetul de stat prin intermediul Ministerul Justiției al RM prejudiciul moral în mărime de 15 000 lei și s-a respins pretenția reclamantului privind încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM prejudiciul moral în mărime de 35 000 lei.

Pentru a hotărî astfel, instanța de apel a conchis că, motivele invocate de apelant și-au găsit reflectare de fapt în probele acumulate la materialele dosarului.

În argumentarea deciziei sale instanța de apel a reținut de asemenea că, perioada care trebuie luată în considerație, este de atunci când reclamantul Racu Andrei a depus cererea de chemare în judecată privind anularea actului administrativ la 16 decembrie 2010, iar o decizie definitivă și irevocabilă a fost emisă doar la 23 decembrie 2015. Judecarea acțiunii depuse de Racu Andrei a durat 3 ani și 9 luni pe motiv că, perioada de 1 an și 3 luni în care a fost examinată cererea de revizuire depusă de Racu Andrei, urmează a fi exclusă din perioada totală de examinare potrivit Recomandării Curții Supreme de Justiție nr. 6 din 11 ianuarie 2012 privind satisfacția echitabilă, or, nu a fost examinat fondul cauzei.

Instanța de apel a conchis că, revizuirea în pricina civilă respectivă a avut loc nu după finalizarea examinării pricinii respective, dar în cadrul examinării cauzei nominalizate, în interiorul termenului de examinare a pricinii și a influențat asupra termenului rezonabil de examinare a pricinii și se include în întregul termen de judecare a prezentei cauze civile și prin urmare judecarea acțiunii depuse de Racu Andrei a durat nu 3 ani și 9 luni, ci peste 5 ani de zile fiind constatat cu certitudine încălcarea dreptului reclamantului Racu Andrei, la judecarea în termen rezonabil a cauzei în instanța de contencios administrativ, circumstanțe ce se încadrează în cadrul Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Instanța de apel a reținut că, prin comportamentul părților, care include aprecierea comportamentului reclamantului și a autorităților, urmează a se aprecia comportamentul tuturor părților implicate în proces, inclusiv existența unor întâzieri inexplicabile, amânări neîntemeiate, consecutivitatea ședințelor, planificarea unei ordini a ședințelor cu pauze îndelungate, strămutarea neîntemeiată a dosarului etc.

Astfel, instanța de apel a constatat că, apelantul Racu Andrei s-a folosit cu bună - credință de drepturile sale procedurale și că, toate acțiunile procedurale pe care le-a întreprins sunt prevăzute de lege și constituie drepturi procedurale ale participanților la proces, neconstituind un abuz din partea acestuia.

Reprezentantul Ministerului Justiției al RM la rândul său, a solicitat câteva amânări pe motive formale, care au fost admise de instanța de judecată.

Instanța de apel a reiterat că, amânarea ședințelor de judecată au fost admise prin stabilirea unor termene la un interval excesiv, care vin în contradicție cu termenul rezonabil stabilit de legiuitor, fapt confirmat și de pria instanță. Totodată, s-a reținut și timpul decurs când Curtea de Apel Chișinău a casat hotărârea Judecătoria Râșcani, mun. Chișinău, a reținut cauza la judecare conform competenței jurisdicționale pentru ca ulterior, fără a o judeca, să o strămute la Judecătoria Centru, mun. Chișinău, care la rândul său să o strămute înapoi la Judecătoria Râșcani, mun. Chișinău pentru rejudecare, deși hotărârea Judecătoria Râșcani, mun. Chișinău a fost casată doar pe motiv că, greșit a fost examinată conform competenței jurisdicționale, fapt care a dus la examinarea cauzei cu epuizarea unei perioade foarte îndelungate.

Mai mult, instanța de apel a conchis și cele menționate supra precum că, prima instanță neîntemeiat a concluzionat că, perioada examinării cererii de revizuire nu urmează a fi inclusă în perioada de examinare a cauzei, or cererea de revizuire a fost examinată în interiorul examinării cauzei și a influențat direct la termenul de examinare a cauzei, iar faptul că, procedura de revizuire a fost excesiv de lungă și a fost tergiversată este un fapt dovedit printr-o decizie definitivă.

Astfel, instanța de apel a constatat cu certitudine că, cele menționate supra dovedesc vădit că, perioada de examinare a cauzei mai mult de 5 ani, cu mult depășește termenul de 30 de zile stabilit de legiuitor pentru examinarea unui astfel de gen de cauze.

Instanța de apel a reținut că, suma solicitată de apelantul Racu Andrei este una exagerată și nejustificată, și că, compensarea prejudiciului moral trebuie să fie echivalentă cu prejudiciul suportat și nicidecum nu trebuie să reprezinte îmbogățirea fără justa cauză a uneia din părți și micșorarea patrimoniului celeilalte părți.

Totodată, instanța de apel a reținut că, argumentele apelantului Ministerul Justiției al RM invocate în cererea de apel, sunt declarative și atestă doar dezacordul apelantului cu hotărârea luată de către prima instanță.

Mai mult, instanța de apel a indicat că, în speța dedusă judecătii s-a atestat încălcarea exigențelor prevederilor legale privind durata examinării litigiului, privind contestarea deciziei Uniunii Avocaților din RM, iar examinarea acestuia a durat până la 23 decembrie 2015, astfel fiindu-i încălcat dreptul la judecarea cauzei în termen rezonabil, fiind limitat reclamantul la dreptul de acces la justiție, precum

și dreptul la examinarea completă, sub toate aspectele și obiectivă a litigiului.

Reieșind din cele menționate, instanța de apel a conchis că, apelul declarat de către apelantul Ministerul Justiției al RM este neîntemeiat și urmează a fi respins.

Invocând ilegalitatea deciziei instanței de apel, la 14 februarie 2017, Ministerul Justiției al RM a depus cerere de recurs, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 07 decembrie 2016 și hotărârii Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 22 iulie 2016 în partea ce ține de respingerea pretențiilor cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și încasarea prejudiciului moral, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii înaintate.

În motivarea recursului, acesta a indicat că, decizia instanței de apel a fost adoptată cu aplicarea eronată a normelor de drept material și cu încălcarea normelor de drept procedural.

Totodată, mai invocă recurentul că, instanța de apel nu a constatat și elucidat toate circumstanțele care au importanță pentru justa soluționare a litigiului.

Menționează că, instanța de fond la emiterea hotărârii judecătorești a apreciat arbitrar poziția participanților procesului și nu a luat în considerare argumentul invocat de către reprezentantul Ministerul Justiției al RM în ce privește existența unei soluții judecătorești dintre aceleași părți, același obiect al acțiunii și pe aceleași temeieri doar că, perioada termenului rezonabil ce a fost invocată de Racu Andrei cuprinde 3 ani și 9 luni, parcurzând toate trei etape de jurisdicție, perioadă ce nu poate fi considerată nerezonabilă.

Opinează că, instanța de fond doar parțial a apreciat raportul motivat, prezentat de către Judecătoria Râșcani, mun. Chișinău în condițiile în care, din conținutul acestuia este destul de evident că, durata de timp a examinării cauzei din speța principală s-a datorat exclusiv comportamentului părților la proces.

Consideră că, fiecare participant al procesului dispune de anumite drepturi garantate de prevederile legale, însă totuși, din moment ce s-a acordat aceste păghii legale, este inadmisibil de a se face abuz de aceste drepturi.

Prin referința depusă la 30 martie 2017, Racu Andrei a solicitat respingerea recursului, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 434 CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Din materialele cauzei rezultă că decizia Curții de Apel Chișinău din 07 decembrie 2016, a fost contestată cu recurs de către Ministerul Justiției al RM la 21 decembrie 2016. Astfel, prin prisma art. 434 CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul depus în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) CPC, după parvenirea dosarului un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acestuia.

În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se va decide în lipsa acesteia.

Verificând motivele de casare invocate în cererea de recurs declarat de către Ministerul Justiției al RM, completul atestă că, acesta nu indică nici un argument vis-a-vis de legalitatea deciziei instanței de apel.

Drept urmare, se reține că, argumentele invocate în cererea de recurs declarată de Ministerul Justiției al RM, nu pot constitui temei de admitere a acestuia, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural, și, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept, verificându-se numai legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În această ordine de idei și prin prisma celor menționate, completul colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul depus de Ministerul Justiției al RM ca fiind inadmisibil.

În favoarea concluziei enunțate se invocă următoarele argumente.

În conformitate cu dispoziția art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care, se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Completul colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată că, temeiurile recursului declarat nu se încadrează în prevederile art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC. Mai mult de cât atât, cauza a fost judecată cu respectarea normelor de drept material și procesual, iar recursul fiind vădit neîntemeiat.

Călăuzindu-se de prevederile art. 440 CPC al RM, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ a constatat existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433 CPC și anume la lit. a), care expres prevede că cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

În acest sens, instanța de recurs accentuează că, potrivit art. 440, alin. (1) CPC, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433 CPC,

completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 CPC și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Astfel, completul reamintește prin prisma jurisprudenței CEDO, fosta Comisie a arătat că „... art. 6 parag. 1 al Convenției, nu impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes” (cauza Re bait și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr. 26561/1995).

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că, instanța de apel a examinat pricina sub toate aspectele, a verificat și a apreciat corect probele prezentate, aplicând corespunzător normele de drept material și respectând normele de drept procedural, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Ministerul Justiției al RM ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 269-270, 432, 433 lit. a), 440 alin. (1) CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

DISPUNE:

Recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecător

Ala Cobăneanu

Judecători

Dumitru Mardari

Iuliana Oprea